

Sygn. akt III AUa 658/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Monika Kowalska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Elżbieta Bałaban

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2021 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku W. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N.

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 lutego 2021 r. sygn. akt IV U 864/20

- I. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie,
- II. nie obciąża wnioskodawcy W. T. kosztami postępowania.

Monika Kowalska

Sygn. akt III AUa 658/21

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu wyrokiem z dnia 12 lutego 2021 r. w punkcie I. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N.

z dnia 7 maja 2020 r., od której odwołanie złożył wnioskodawca W. T., w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy emeryturę pomostową od dnia 1 grudnia 2020 r., a w punkcie II. zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w N. na rzecz W. T. kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Jako bezsporne w sprawie okoliczności Sąd Okręgowy wskazał, że W. T., ur. (...), ukończył 60 lat, nie pozostaje w zatrudnieniu z uwagi na rozwiązanie stosunku pracy z dniem 30 listopada 2020 r., a wniosek o przyznanie emerytury pomostowej złożył 2 marca 2020 r. Uwzględniony przez organ rentowy staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy W. T. wynosi 34 lata i 9 miesięcy, w tym staż pracy w szczególnych warunkach 10 lat, 5 miesięcy i 26 dni. Do stażu pracy w

szczególnych warunkach zostały zaliczone okresy: od 25 maja 1987 r. do 30 czerwca 1990 r., od 3 lutego 1992 r. do 14 czerwca 1992 r., od 19 września 1998 r. do 21 września 2000 r., od 23 września 2002 r. do 21 września 2004 r., od 27 czerwca 2005 r. do 30 czerwca 2007 r., od 3 września 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. Do stażu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie uwzględnił okresów: od 3 września 1982 r. do 24 maja 1987 r., od 3 września 1990 r. do 23 września 1991 r., od 15 czerwca 1992 r. do 31 marca 1993 r., od 1 lipca 1993 r. do 20 września 1996 r., od 1 października 1996 r. do 18 września 1998 r. i od 9 października 2000 r. do 20 września 2002 r. w (...) S.A. w K..

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, że W. T. w okresie od 3 września 1982 r. do 24 maja 1987 r., od 3 września 1990 r. do 23 września 1991 r., od 15 czerwca 1992 r. do 31 marca 1993 r., od 1 lipca 1993 r. do 20 września 1996 r., od 1 października 1996 r. do 18 września 1998 r. i od 9 października 2000 r. do 20 września 2002 r. w (...) S.A. w K. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza. Wnioskodawca od 1980 r. posiada uprawnienia spawalnicze, w chwili przyjęcia do pracy dysponował uprawnieniami montera i spawacza. Pracę montera wykonywał w Polsce sporadycznie, ponieważ firma delegowała go do pracy za granicą, głównie do (...), a także do (...). Pracował na kontraktach około 15 - 20 razy w okresie od 1982 r. do listopada 2020 r. Na delegacjach wykonywał również pracę spawacza. Po zakończeniu kontraktów od razu wracał do pracy w firmie. Brygada, w której pracował, składała się z około 8 - 10 osób, w tym 2 spawaczy, pozostali pracownicy byli monterami. Pracował na dużych budowach tj. elektrownia w (...) elektrownia (...), kotłownia (...) w N., kotłownia w (...) kotłownia w (...) kotłownia w (...)W (...)pracował na budowach w Zakładach (...) i w ciepłowni (...) W ciągu dnia zajmował się wyłącznie spawaniem, głównie wykonywał spawanie gazowe, czasami elektryczne. Zajmował się wówczas spawaniem (...) Stosunek pracy w ww. zakładzie pracy trwał do 30 listopada 2020 r. Za granicą pracował jako monter przez połowę czasu pracy i spawacz przez kolejną połowę czasu pracy. W Polsce pracował wyłącznie jako spawacz. Ostatnio na kontrakcie eksportowym w (...)pracował jako spawacz w okresie od 10 czerwca 2020 r. do 30 listopada 2020 r. Razem z W. T. pracowali J. W. (od 1968 r. do 2002 r. jako kierownik budowy, kierownik zespołu budów, kierownik zarządu i kierownik kontraktu), S. Ł. (od 1986 r. do 2014 r. jako monter, spawacz), R. P. (od 1968 r. do 2012 r. jako spawacz, od 1983 r. jako majster) i G. W. (od 1986 r. do 2000 r. jako monter - spawacz).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie zeznań świadków J. W., S. Ł., R. P. i G. W., zeznań wnioskodawcy W. T., dokumentów w postaci świadectwa pracy z dnia 23 września 2002 r. i z dnia 1 grudnia 2020 r., świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione. Sąd Okręgowy odwołał się do treści art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych określającego przesłanki nabycia prawa do emerytury pomostowej, a także art. 3 ust. 1 tej ustawy definiującego pojęcie prac w szczególnych warunkach i art. 3 ust. 3 definiującego pojęcie prac w szczególnym charakterze. Sąd wskazał, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze są okresy, w których praca

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy zatrudnienia stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, a wyszczególnienie prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zawierają wykazy A i B stanowiące załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ponadto Sąd Okręgowy odwołał się do art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, dotyczącego sytuacji, gdy osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze według poprzednio obowiązujących przepisów. Taka osoba może nabyć prawo do emerytury pomostowej tylko wówczas, gdy jej dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r. II UK 164/11). Według Sądu

pierwszej instancji przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca był zatrudniony na łączonym stanowisku monter - spawacz, obejmującym dwa różne stanowiska wykazane odrębnie w wykazie resortowym w dwóch różnych działach (wykaz A dział V poz. 1 pkt 6 monter instalacji sanitarnych i grzewczych i wykaz A dział XIV poz. 12 pkt 1 spawacz elektryczny i gazowy - załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983 r.). Wnioskodawca wykazał, że pracował w tym charakterze do czasu rozwiązania stosunku pracy w 2020 r., a zatem także po dniu 31 grudnia 2008 r. W. T. w sposób dostateczny wykazał, że praca wykonywana na stanowisku spawacza była pracą w szczególnych warunkach. Wszyscy składający w sprawie zeznania świadkowie potwierdzili w sposób stanowczy, że wnioskodawca pracował jako spawacz w pełnym wymiarze czasu pracy. Prace spawaczy zostały wymienione w załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych zawierającym wykaz prac w szczególnych warunkach. Zgodnie z poz. 28 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z art. 3 ust. 1 tej ustawy, za pracę w szczególnych warunkach uznaje się prace bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.). Sąd Okręgowy podkreślił, że wnioskodawca przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach opisaną w wykazie A dział XIV poz. 12 pkt 1 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym, ale również pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach pomostowych świadczył po dniu 31 grudnia 2008 r. i łączny okres wykonywania tej pracy wynosi ponad 15 lat. Tym samym w ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca spełnił przesłanki do przyznania emerytury pomostowej, co uzasadniało zmianę zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz powołanych przepisów prawa materialnego, i przyznanie spornego świadczenia od dnia następnego po ustaniu stosunku pracy. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Apelację od powyższego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N., zaskarżając go w całości. Apelujący zarzucił: 1) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego w celu ustalenia faktów mających istotne znaczenie dla sprawy i w rezultacie dokonanie istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń faktycznych w sposób dowolny, tj. ustalenie na podstawie zeznań świadków i przesłuchania odwołującego oraz pozostałych dowodów zgromadzonych w toku postępowania, że wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. prace określone w załączniku nr 1 poz. 28 do ww. ustawy - prace bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.), podczas gdy zgromadzone w sprawie dowody nie dają podstaw do dokonania tego rodzaju ustaleń; 2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, poprzez przyznanie wnioskodawcy emerytury pomostowej w sytuacji nie wykazania przez niego świadczenia pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008 r.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obydwie instancje według norm prawem przepisanych wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji z orzeczeniem o kosztach. Apelujący podniósł, że na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego brak jest podstaw do uznania, że wnioskodawca po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Zgodnie z załącznikiem nr 1 pkt 28 do ustawy o emeryturach pomostowych, pracami w warunkach szczególnych są prace bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.). Wynika stąd, że nie wszystkie prace związane ze spawaniem mogą zostać uznane za pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, niezbędne jest bowiem, aby spawanie odbywało się w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją. Żadne z przedłożonych przez

wnioskodawcę świadczeń pracy za okresy po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wskazuje, aby wykonywał on pracę w szczególnych warunkach w takim rozumieniu. Ponadto za okres po dniu 31 grudnia 2008 r. (...) S.A. będący pracodawcą wnioskodawcy nie zgłosił Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w odniesieniu do odwołującego danych o pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na druku (...), co znajduje potwierdzenie w piśmie (...) S.A. z dnia 12 stycznia 2021 r. Wreszcie powołani w sprawie świadkowie nie pracowali z wnioskodawcą po dniu 31 grudnia 2008 r. i nie mogli zatem potwierdzić wykonywania przez niego pracy w szczególnych warunkach po tej dacie. Świadkowie charakteryzując pracę, którą wykonywali wraz z wnioskodawcą wskazali, że praca ta polegała na spawaniu armatury, grzejników, elementów stalowych, konstrukcji, głównie na wysokościach. Nie można więc uznać, że była to praca, o której mowa w załączniku nr 1 pkt 28 do ustawy o emeryturach pomostowych. Wnioskodawca nie spełnił także wymogów z art. 4 w zw. z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych. W przypadku, gdy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do „nowego” świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu aktualnie obowiązujących przepisów (np. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 25 września 2013 r. III AUa 155/13, uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 13 marca 2014 r. III AUa 1531/13, uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 27 kwietnia 2014 r. III AUa 1045/13). W rozpoznawanej sprawie praca wykonywana przez wnioskodawcę przed dniem wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych nie jest pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu tej ustawy, wobec czego nie jest możliwe nabycie przez niego prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N., W. T. wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona prowadząc do zmiany zaskarżonego wyroku, trafnie bowiem zarzuciła, że wnioskodawca nie spełnił wszystkich przesłanek warunkujących nabycie prawa do emerytury pomostowej na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r. poz. 1924). Z uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika, że odmowa przyznania wnioskodawcy emerytury pomostowej podyktowana była nie wykazaniem przez niego co najmniej 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach oraz nie wykazaniem wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Sąd pierwszej instancji weryfikując prawidłowość zaskarżonej decyzji przeprowadził obszernie postępowanie dowodowe i ustalił, że w spornym okresie przypadającym w trakcie zatrudnienia w (...), wnioskodawca przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach ujętą

w wykazie A dziale XIV poz. 12 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, natomiast po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Ustalenia te przywiodły Sąd pierwszej instancji do uwzględnienia odwołania i zmiany zaskarżonej decyzji.

Sąd Apelacyjny po ponownym rozważeniu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie podzielił stanowiska Sądu pierwszej instancji, że wykazane zostało w przedmiotowej sprawie wykonywanie przez wnioskodawcę po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Na wstępie zauważyć należy, że zgodnie z tym przepisem, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają

przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego,

w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz takich prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy

o emeryturach pomostowych, a biorąc pod uwagę, że wnioskodawca twierdził, iż w całym okresie zatrudnienia w (...) wykonywał pracę spawacza, należy odwołać się do uregulowania zawartego w poz. 28 załącznika nr 1 do ustawy, gdzie jako prace w szczególnych warunkach wskazano prace bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.). Tym samym dla przyjęcia, że po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywana była praca w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych nie jest wystarczające stwierdzenie wykonywania jakiegokolwiek pracy w charakterze spawacza, ale wyłącznie pracy spawacza o cechach wskazanych w poz. 28 załącznika Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, a więc pracy wykonywanej w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze i z utrudnioną wentylacją. Jak słusznie zauważa apelujący organ rentowy, rozważając, czy po dniu 31 grudnia 2008 r. była wykonywana praca w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, w pierwszej kolejności należało poddać analizie przedłożone przez wnioskodawcę świadectwa pracy obejmujące okresy zatrudnienia przypadające po dniu 31 grudnia 2008 r. Pierwsze z nich to świadectwo z dnia 19 lutego 2014 r. obejmujące okres zatrudnienia od 3 września 2007 r. do 15 lutego 2014 r. Ze świadectwa tego wynika, że w tym okresie wnioskodawca był zatrudniony w wymiarze pełnego etatu na stanowisku montera na kontrakcie eksportowym w (...) a podkreślenia wymaga, że w tym świadectwie w pkt 4 ppkt 8 odnotowano, iż wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach. Także z załączających w aktach osobowych umów o pracę zatytułowanych jako umowy „z pracownikiem skierowanym do pracy w (...)” wynika, że wnioskodawcy powierzono wykonywanie pracy montera. Nie ulega zatem wątpliwości, że analizowane świadectwo pracy nie wskazuje w żaden sposób na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ w załączniku nr 1 do tej ustawy, obejmującym różne rodzaje prac w szczególnych warunkach, ustawodawca nie wymienił takich prac, które mogą być wykonywane przez „montera”. Tego rodzaju prace nie zostały też wymienione w załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych obejmującym prace w szczególnym charakterze. Drugie świadectwo pracy to świadectwo z dnia 1 grudnia 2020 r. dotyczące zatrudnienia w okresie od 10 marca 2014 r. do 30 listopada 2020 r. na kontrakcie eksportowym w (...) Wynika z niego, że w okresie od 10 marca 2014 r. do 9 czerwca 2020 r. wnioskodawca pracował jako monter, natomiast w okresie od 10 czerwca 2020 r. do 30 listopada 2020 r. jako spawacz. W pkt 6 ppkt 11 świadectwa odnotowano, że wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach. Trzeba zauważyć, że do umowy o pracę z dnia 29 marca 2019 r., pierwotnie przewidującej wykonywanie pracy na stanowisku montera, zawarty został w dniu 10 czerwca 2020 r. aneks (...) zakładający powierzenie wnioskodawcy stanowiska spawacza. Analogicznie jak w przypadku świadectwa pracy z dnia 19 lutego 2014 r. należy wskazać, że praca w charakterze montera nie jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Co do pracy spawacza, która wykonywana była od dnia 10 czerwca 2020 r., dokumentacja zawarta w aktach osobowych nie wskazuje, że była to praca, o jakiej mowa w poz. 28 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Nie kwestionując samego faktu wykonywania przez wnioskodawcę pracy spawacza w okresie wskazanym w świadectwie pracy z dnia 1 grudnia 2020 r. trzeba jednak stwierdzić, że brak jest podstaw do przyjęcia, iż począwszy od dnia 10 czerwca 2020 r. wnioskodawca pracował jako spawacz w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze i z utrudnioną wentylacją, skoro przez całą swoją aktywność zawodową wnioskodawca zajmował się spawaniem rurociągów, armatury, grzejników i elementów stalowych na dużych budowach przemysłowych, głównie na wysokości, a więc wykonywał pracę spawacza w warunkach diametralnie odmiennych od tych, jakie opisane zostały w poz. 28 załącznika Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Słusznie też apelacja zwróciła uwagę na to, że za okres po dniu 31 grudnia 2008 r. pracodawca nie zgłosił wnioskodawcy do ubezpieczeń społecznych jako pracownika wykonującego pracę w szczególnych warunkach (k. 64 a.s.). Zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, składki na Fundusz Emerytur Pomostowych opłaca się za pracownika, który wykonuje prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3, zatem okoliczność nie opłacania za wnioskodawcę składek na Fundusz Emerytur Pomostowych ma niewątpliwie istotne znaczenie pośrednio wskazując na charakter pracy wykonywanej przez niego po dniu 31 grudnia 2008 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w świetle naprowadzonych wyżej okoliczności nie można uznać, że wykazane zostało wykonywanie przez wnioskodawcę po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Ma to istotne znaczenie w kontekście rozważania spełnienia warunków koniecznych do nabycia prawa do emerytury pomostowej. Warunki te określone zostały w art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych w punktach od 1 do 7, a w realiach niniejszej sprawy szczególne znaczenie ma warunek wymieniony w punkcie 5 zakładający wymóg wykonywania przed dniem 1 stycznia 1999 r. prac w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także warunek z punktu 6 zakładający konieczność wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W świetle przeprowadzonych wyżej rozważań nie ulega wątpliwości, że nie został spełniony wymóg z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, jednak jego nie spełnienie nie przekreśla ostatecznie możliwości uzyskania prawa do emerytury pomostowej, a to ze względu na przepis art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, stanowiący uregulowanie szczególne w stosunku do art. 4 pkt 6 tej ustawy, czyli wprowadzający odstępstwo od obowiązku wykonywania pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008 r. Odstępstwo to zawężone jest wyłącznie do tych ubezpieczonych, którzy na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymują się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, ale wyłącznie w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych). W ocenie Sądu Apelacyjnego wnioskodawca nie spełnia jednak warunków wynikających z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż praca wykonywana przez niego przed dniem 1 stycznia 2009 r. nie była pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji można rozważać zakwalifikowanie tej pracy jako pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednak nie daje to możliwości niejako automatycznego przeprowadzenia takiej kwalifikacji na gruncie ustawy o emeryturach pomostowych, bowiem intencją ustawodawcy było zawężenie kręgu osób mogących skorzystać z możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę. Podkreślenia wymaga, że praca spawacza wskazana pod pozycją 28 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych została zdefiniowana znacznie wężiej niż „prace przy spawaniu

i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowowodorowym” wymienione w wykazie

A (dział XIV „Prace różne” poz. 12) stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, do którego odwołuje się przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że w świetle przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wystarczające do uznania określonych czynności za „prace przy spawaniu” jest to, aby były one realizowane w przebiegu procesu spawania (np. wyrok z dnia 29 stycznia 2008 r. I UK 192/07, OSNP 2009/5-6/79). Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że użycie przez ustawodawcę określenia „przy spawaniu” zamiast określenia „spawacz” pozwala objąć nimi także prace wykonywane w przebiegu procesu spawania przez pracowników niebędących spawaczami. Podobnie w wyroku z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10 (LEX nr 950426) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że za prace przy spawaniu mogą być uznane prace wykonywane nie tylko przez osoby zatrudnione na stanowisku spawacza, pod warunkiem jednak, że uczestniczą one w procesie spawania, co wskazuje na to, iż chodzi nie tyle o nazwę stanowiska pracy, co o charakter wykonywanych czynności. Natomiast prace bezpośrednio przy spawaniu wymienione pod pozycją 28 załącznika nr (...) do ustawy o emeryturach pomostowych, których wykonywanie stanowiło konieczny warunek nabycia przez wnioskodawcę prawa do emerytury pomostowej, zawężone zostały tylko do prac spawalniczych wykonywanych w ściśle określonych warunkach - pomieszczeniach. Zatem nie tylko sam rodzaj czynności, ale i miejsce ich wykonywania mają w tym wypadku decydujące znaczenie. Dla uznania, że praca wskazana pod tą pozycją jest wykonywana w szczególnych warunkach nie wystarczy więc wykonywanie prac spawalniczych w pełnym wymiarze czasu pracy, to jest codziennie i przez całą przewidzianą dla pracownika dniówkę roboczą, co wynika

z art. 3 ust. 4 tej ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2016 r.,

I UK 269/15, Legalis nr 1433135). Ustawodawca zdecydował się zaliczyć do prac w warunkach szczególnych tylko te prace spawacza, które wykonywane są

w pomieszczeniach o „bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją” i mimo, że nie wskazał konkretnych danych liczbowych dotyczących wielkości kubatury pomieszczenia, określił tę kubaturę jako „bardzo małą”, a ponadto wskazał przykłady takich pomieszczeń (podwójne dna statków, zbiorniki, rury). Decydujący jest zatem charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w trakcie zatrudnienia w (...) Była to opisywana szczegółowo przez wnioskodawcę i świadków praca

w charakterze spawacza przede wszystkim na dużych budowach przemysłowych, głównie na wysokości, gdzie wnioskodawca zajmował się spawaniem rurociągów, armatury, grzejników i elementów stalowych. Tymczasem w poz. 28 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych mowa jest nie o każdej typowej pracy spawacza, lecz wyłącznie o pracy wykonywanej w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.),

a takiej pracy wnioskodawca niewątpliwie nie wykonywał, skoro swoją pracę wykonywał na różnego rodzaju halach. Jak wskazywali w swoich zeznaniach świadkowie S. Ł. i J. W. wnioskodawca wykonywał czynności spawacza przy dużych inwestycjach takich jak budowa zapory w (...) budowa kotłowni (...), budowa kotłowni w (...) czy też w Sanatorium (...). Poza tym w świetle regulacji zawartej w poz. 28 załącznika nr (...) do ustawy o emeryturach pomostowych konieczne jest wykonywanie pracy bezpośrednio przy spawaniu(...), a więc spawaniu elektrycznym, podczas gdy wnioskodawca co do zasady zajmował się spawaniem gazowym, a spawaniem elektrycznym tylko sporadycznie, na co jednoznacznie w swoich zeznaniach wskazywali świadkowie i wnioskodawca, np. świadek R. P. („zdarzało się, że spawał elektrycznie” k. 50 a.s.).

Reasumując stwierdzić należy, że w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie zostało wykazane wykonywanie przez wnioskodawcę po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, zatem nie została spełniona przesłanka prawa do spornego świadczenia ujęta w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, zaś praca wykonywana przez wnioskodawcę przed dniem 1 stycznia 2009 r. nie mogła zostać zakwalifikowana jako praca w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 powołanej ustawy o emeryturach pomostowych, dlatego w świetle art. 49 pkt 3 tej ustawy brak było podstaw do przyznania wnioskodawcy emerytury pomostowej, o czym prawidłowo rozstrzygnął organ rentowy w zaskarżonej decyzji.

Z naprowadzonych wyżej względów Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie, o czym wyrzeczono w punkcie I. wyroku.

O kosztach procesu wyrzeczono w punkcie II. wyroku na zasadzie art. 102 k.p.c. Wprawdzie apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona

i doprowadziła w konsekwencji do zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji i oddalenia odwołania, jednak w ocenie Sądu Apelacyjnego w rozpoznawanej sprawie zaistniał „wypadek szczególnie uzasadniony” uzasadniający nie obciążanie wnioskodawcy, jako strony przegrywającej, kosztami postępowania. Poniesienie przez wnioskodawcę kosztów postępowania byłoby nie do pogodzenia z odczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego, a to z uwagi na trudną sytuację życiową i majątkową wnioskodawcy opisaną w jego piśmie –wniosku o przyspieszenie rozpoznania sprawy z dnia 16 lipca 2021 r.

Monika Kowalska